

[H. P. Johansen.]

Jeg vil da håbe, at det kommende forsøgsarbejde vil bringe noget virkelig nyt og værdifuldt til gavn for den eksamensfri del af folkeskolen, der jo langtfra er blevet det, man ventede, da 1937-loven blev gennemført. Ja, forholdet er vistnok det, at det er her, folkeskolens største vanskeligheder for tiden er at finde, i hvert fald for byernes vedkommende. Men det må også erkendes, at der endnu ikke har været tilstrækkelig tid til at indarbejde de tanker, der var nedlagt i 1937-loven på det område. Den eksamensfri mellemskole kræver lærere med særlig interesse og kræver et pensum, der særligt passer for disse elever, og disse krav er ikke opfyldt endnu, og det kunne man måske heller ikke vente allerede skulle være sket, men nu sætter vi altså vort håb til, at det kommende forsøgsarbejde skal klare nogle af de spørgsmål.

Jeg vil slutte med at pege på, at den her foreslåede bemyndigelsesparagraf indeholder to begrænsninger. Først siges det, at afvigelser kan kun finde sted, når der foreligger ønske herom fra kommunerne, det vil sige, at sådant forsøgsarbejde skal overvejes først i lærerrådet, dernæst i skolekommissionen og endvidere i kommunalbestyrelsen, og jeg vil også finde det ganske naturligt, om færdighedsrådet får lejlighed til at udtale sig, hvis det drejer sig om afvigelser, der får særlig betydning for deres børns undervisning. Jeg vil tro, at den her nævnte begrænsning vil få sin betydning, fordi den vil hindre et tilfældigt forsøgsarbejde, og det skulle man jo gerne undgå.

Den anden begrænsning går ud på, at folkeskolens mål skal fastholdes i de tilfælde, hvor der drives forsøgsundervisning. Nu ligger det i sagens natur, at det er en elastisk bestemmelse, men jeg mener alligevel, den har sin store værdi, og med disse to begrænsninger kan jeg ikke tro, at der er nogen, der har betænkeligheder ved at vedtage det lovforslag, som foreligger her.

Jeg takker for lovforslaget, og på mit partis vegne anbefaler jeg det til en villig og hurtig behandling og til vedtagelse her i tinget.

Stegger Nielsen: Det er jo rigtigt som allerede bemærket, at folkeskoleloven af 1937 langtfra er gennemført landet over. Gentagne gange er den endelige frist blevet udskudt, også fordi byggeriet simpelthen var blevet umuliggjort på grund af manglende materialer; og den undersøgelse, der er foretaget i 1948 desangående, og hvis resultater findes omtalt i bemærkningerne

til det i folketinget fremsatte lovforslag, viser, at kun 227 af 1302 landkommuner fuldtud har gennemført folkeskoleloven, 533 har fået godkendt nye skoleplaner med dette for øje, men der er endnu 542 landkommuner, der ikke har fået deres planer i orden.

Der er også ændret ved tilskudsreglerne flere gange, både i 1940 og i 1946 — det drejer sig om lovens § 63. Siden 1940 har man givet direkte tilskud ved bevilling på de årlige finanslove, et tilskud af samme størrelse som de indirekte tilskud efter skoleloven, det, vi kalder forrentnings- og afdragstilskud på 28 år. Reglen er den, at det er de nye lokaler, skoleloven kræver, som der kan fås tilskud til. Det er gymnastiksal, sløjdsal, skolekøkken, skolelokale, hvis det er et nyt lokale udover dem, man har, altså et ekstra lokale, desuden bibliotek med læsestue, ungdomslokale, skolehave, idrætsplads, ungdomsgård og svømmebassin. Derimod har der aldrig i loven været åbnet mulighed for tilskud til lærerboliger, og således som forholdene ligger — jeg tænker også på den korte tid, der antagelig er tilbage af samlingen, og den korte tid, der altså er til behandling af lovforslaget —, er det jo ikke muligt at ændre noget ved det. Jeg har mødt mange vanskeligheder i min gerning som skolekonsulent og som rådgiver for kommunerne i disse spørgsmål, fordi det aldrig har stået mig ganske klart, hvorfor der ikke gives noget tilskud til lærerboliger. Udvidelsen af en lærerbolig ved et skolekompleks, der skal udvides efter folkeskolelovens krav, er jo ofte en følge af disse krav, og det er et område af byggeriet, som er meget kostbart. Men der gives ikke noget som helst tilskud til lærerboliger. Jeg skal som sagt ikke spille tid på sagen, som forholdene ligger, men kun pege på, at forholdet kan volde ikke så lidt vanskelighed.

Nu forhøjer man det indirekte tilskud, forrentnings- og afdragstilskuddet, til højere beløb, således som det findes angivet i lovforslaget, og dette må modtages med megen tilfredshed. Gennemførelsen af loven har været og bliver fremdeles i en lang årrække dyr for kommunerne. I lovforslaget har man opgjort udgiften i forbindelse med lovens gennemførelse til at ville andrage 400 mill. kr., et meget højt tal, idet der jo endnu er mange, mange skoler, hvor der endnu ikke er gennemført nogen af folkeskolelovens krav. Hertil kommer børnetallets stigning, der vil kræve yderligere udvikling og yderligere udgift efter denne lov. Jeg forstår det sådan, at kommunerne kan regne med,